

Tubaka- ja nikotiinitorude tarvitamine Eestis

Tervise
Arengu
Instituut

Tubakatööstus on ajaloo ühe suurima epideemia vallandaja

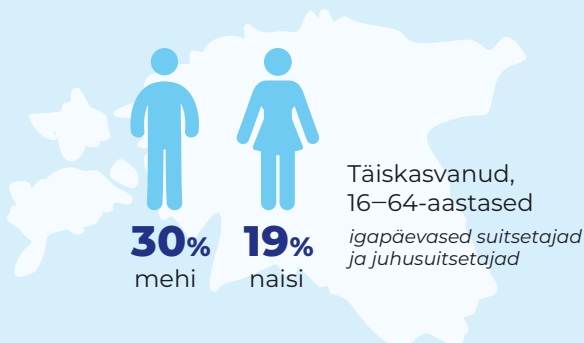
Tubakatööstus üritab uusi tooteid arendades hoida inimesi sõltuvuses

Tavasigarette suitsetatakse üha vähem, samas tõuseb kiirelt uude tubaka- ja nikotiinitorude tarvitajate arv. Leviv arusaam, et need on nikotiini ja tubaka tarvitamiseks tervislikumad alternatiivid, tõstavad nende populaarsust. Tihti ei teata, et alternatiivsete tubakatoodete arendamise ja tootmise taga on samad sigaretti tootvad suured tubakatööstused, kes klientide hoidmiseks laiendavad oma tooteportfelli uute alternatiivsete tubaka- ja nikotiinitorudega.

Maailma Terviseorganisatsioon ja Maailmapank juhivad tähelepanu, et uued tubaka- ja nikotiinitorud normaliseerivad suitsetamist ning hoiavad inimesi jätkuvalt nikotiinisõltuvuses.

Tubakatööstuse manipuleerimistest, tubaka tarvitamise tagajärjedest ning sekkumisvajadusest: Technical manual on tobacco tax policy and administration. WHO; 2021 ja Fact sheet on the SDGs: Tobacco control. WHO; 2019

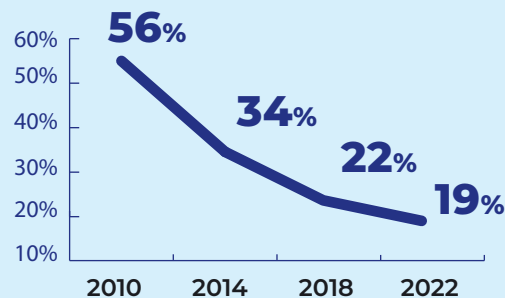
Tubakatarvitamine Eestis

Suitsetamise levimus kooliõpilaste seas langeb

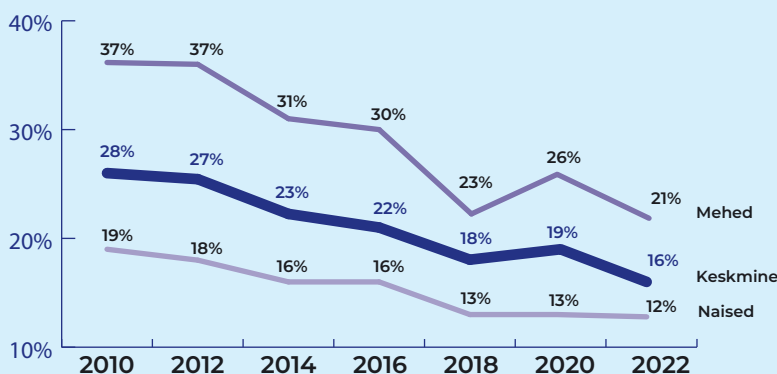

Sigareti proovimist alustatakse keskmiselt 13-aastaselt

13-aastaselt sigaretti proovinute osakaal kooliõpilaste seas

Igapäevasuitsetajate osakaal on languses

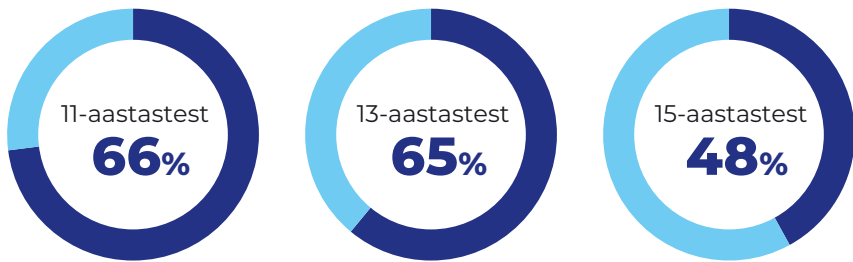

*Kasutatud on kaalutud andmeid

- 2010** keelati suitsetamine lasteaia, põhikooli, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse ja huvikooli ruumides ning nende piiratud maa-alal.
- 2016** võeti kasutusele pilthoiatused ja karmistused nõuded sigaretipakendile. Keelati vitamiinide, kofeiini ja tauriini sisaldus tubakatoodetes ning filtrid ja paberid ei tohi enam sisaldada lõhna ega värvaineid.
- 2017** jõustus tubakast erineva maitse ja lõhnaga sigarettide ja tubaka müügi keeld (va mentooli maitse).
- 2019** keelati tubakatoodete ja nende kaubamärkide väljapanek ja kaubanduse müügikohtades ning tubakatoodete ja nendega seonduvate toodete kaugmüük.
- 2020** jõustus mentoolimaitsete sigarettide müügi keeld.

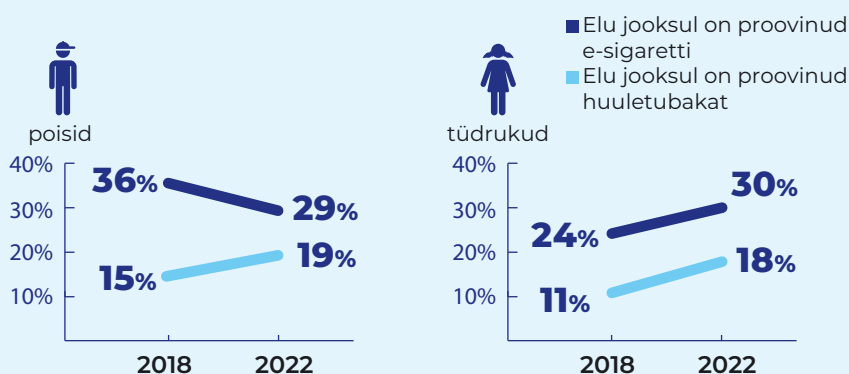
Alternatiivsed tubakatooted on algus uue põlvkonna nikotiinisõltuvusele

Neist, kes on kunagi suitsetanud, alustas suitsetamist e-sigarettist

Mida noorem vanuserühm, seda suurem osa neist on suitsetanud e-sigaretti enne tavasigaretti. Oluline on teada, et mida noorem on inimene, seda suurema tõenäosusega on ta ka tulevikus nikotiinist sõltuvuses.

E-sigareti ja huuletubaka tarvitamine on kooliõpilaste seas levinud

Rohkem statistikat 11–15-aastaste kooliõpilaste suitsetamisharjumuste kohta: Eesti kooliõpilaste tervisekäitumise uuring. 2021/2022. TAI;2023.

Rohkem statistikat gümnaasiumi- ja kutsekooli õpilaste suitsetamisharjumuste kohta: Eesti noorte seksuaaltervis: teadmised, hoiakud ja käitumine. 2021.aasta uuringu aruanne. TAI;2023.

Hariduslik lõhe tubaka- ja nikotiinitorude tarvitamises ilmneb juba koolieas

Mõnda tubaka- või nikotiinitorud on tarbinud

*Viimase 4-nädala jooksul mõnda tubaka- või nikotiinitorud tarbitanud 16–18-aastased

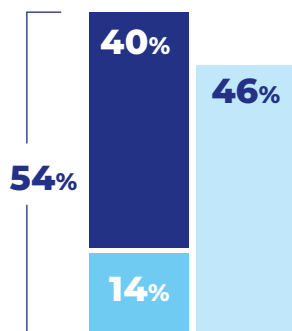
Sigarette suitsetab igapäevaselt

*Elu jooksul igapäevaselt sigaretti suitsetanud 16–18-aastaste noorte osakaal

Tubaka- ja nikotiinitorud on alla 18-aastastele noortele kergesti kättesaadavad

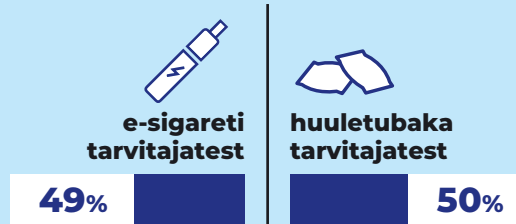
54% teenindajatest oli valmis tubaka- või nikotiinitorud müüma ilma ostja vanust kontrollimata

- Ei küsitud dokumenti, valmis müüma
- Küsiti dokumenti, aga selle puudumisel valmis müüma
- Küsiti dokumenti, aga selle puudumisel keelduti müügist

Paralleelselt alternatiivsete toodete tarvitamisega suitsetatakse ka sigarette

Sigarette suitsetab*

*Viimase 30 päeva jooksul tarvitanud 15-aastased

Erinevate toodete koos tarvitamine on rohkem levinud kutsekooli õpilaste seas

Erinevaid tooteid koos tarvitab*

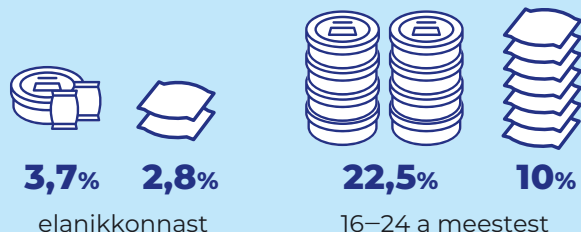
*Viimase 4-nädala jooksul korraga nii sigaretti, e-sigaretti kui ka muid tubakatooteid tarvitanud 16–18-aastased

Rohkem statistikat gümnaasiumi- ja kutsekooli õpilaste suitsetamisharjumuste kohta: Eesti noorte seksuaaltervis: teadmised, hoiakud ja käitumine. 2021.aasta uuringu aruanne. TAI;2023.

Rohkem infot: Alkohoolsete jookide ning tubaka- ja nikotiinitorude testostlemine. TAI;2023.

Igapäevaseid alternatiivsete tubakatoodete tarvitajaid on kõige rohkem noorte meeste ja noorte naiste seas

Nikotiinipatjate ja huuletubaka tarvitajaid on kõige enam noorte meeste seas

NIKOTIINIPADJAD

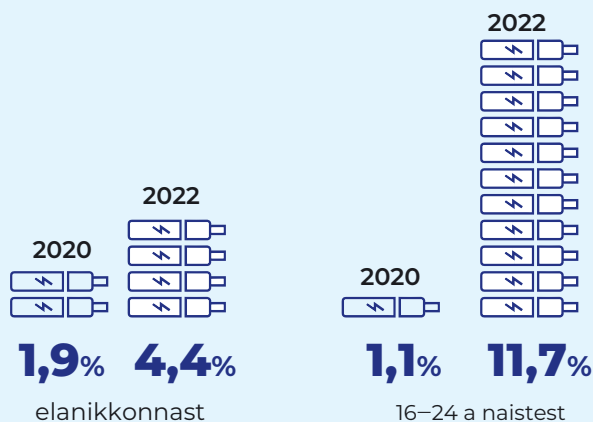

HUULETUBAKAS

*Vähemalt mõni kord kuus huuletubakat või nikotiinipatja tarvitanute osakaal.

**2019 hakati legaalselt Eesti turul müüma uusi tubakavabasid nikotiinipatju.

Märkimisväärselt on kasvanud e-sigareti tarvitamine noorte naiste seas

*Iga päev e-sigaretti tarvitanute osakaal

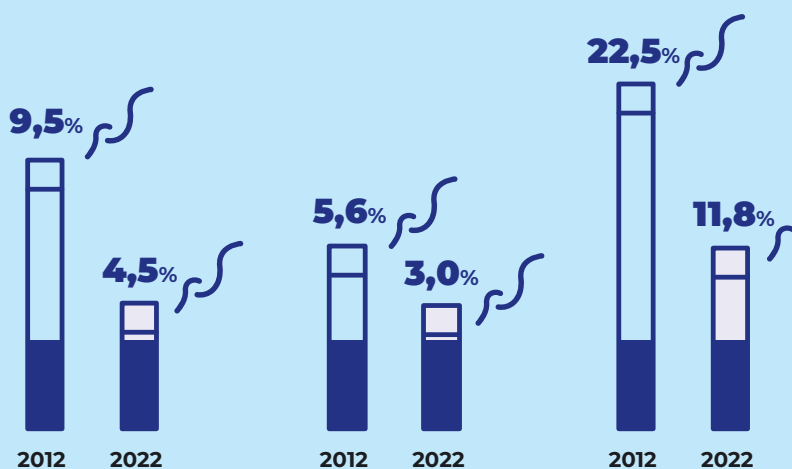
Alternatiivsed tooted ei ole suitsetamisest loobumise vahendid

Kuigi levivad väited, et uued tubaka- ja nikotiinitooted (e-sigaret, nikotiinipadjad ja kuumutatavad tubakatooted) on tervisele vähem kahjulikud ning nende abil on võimalik suitsetamisest loobuda, on alternatiivsete tubakatoodete kasutamine loobumisvahendina nõrgalt tõendatud. Nende toodete pikaajalised tervisemõjud on endiselt teadmata.

Suitsetamise asendamine alternatiivsete toodete kasutamisega on tegelikkuses üleminek ühelt nikotiini manustamisviisilt teisele. See ei ole loobumine, vaid nikotiinsõltuvuse jätkamine teisel kujul.

Rohkem statistikat Eesti elanike suitsetamisharjumuste kohta: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring 2022. TAI; 2023

Passiivne suitsetamine on viimase 10 aasta jooksul vähenenud

Tööruumides*

Avalikes ruumides*

Eluruumis

*Viibis suitsuses ruumis rohkem kui 1h päevas

Rohkem statistikat Eesti elanike suitsetamisharjumuste kohta: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring 2022. TAI; 2023

Endiselt ohustab tubakasuits inimesi kõige rohkem kodukeskkonnas

Avatud akna juures või köögi õhupuhasti all suitsetamine ei vii tubakasuitsu toast välja. 80% mürgisest sigaretisuitsust on nähtamatu ja kandub ruumi tagasi, mõjudes kahjulikult kõikidele toas viibivatele inimestele. Korterimajas levib suits ka naabriteni ning häirib oluliselt teisi elanikke passiivse suitsetamise tervisemõjude tõttu.

Suitsetamine eluruumis või selle akendel ja rõdudel on taunitav. Suitsetamiseks tuleb korterimajast väljuda ning valida sobiv koht, mis on akendest eemal. Inimestel, kes on valinud tubakavaba elu ja soovivad oma tervist kaitsta, on õigus puhtale õhule oma kodus.

Riigi olulisimad eesmärgid tubakatarvitamise vähendamisel

Tõenduspõhise ja tõhusa tubakapoliitika edasiarendamine, tuginedes tubakapoliitika rohelisele raamatule. Uute sekkumiste väljatöötamine ja rakendamine.

Tubakast loobumise nõustamise kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine, sealhulgas alternatiivsete tubaka- ja nikotiinitorude kasutamise tõkestamiseks noorte seas.

Alaealistele tubakatorude ja alternatiivtorude kättesaadavuse tõkestamine, tubakatorude tarvitamise ennetamine kodus, haridusasutustes ja paikkonnas koostöös. Noorte hoiakute kujundamine ja sotsiaalsete oskuste arendamine.

Elanikkonna teadlikkuse järjepidev suurendamine tubaka- ja nikotiinitorudega kaasnevatest riskidest.

Tubakasuitsuga kokkupuute vähendamine ühiskonnas.

Rohkem infot riigi prioriteetidest sekkumise puhul tubakatarvitamise vähendamisel: Rahvastiku tervise arengukava 2020-2030; Sotsiaalministeerium; 2021

Tõenduspõhised meetmed tubakatarvitamise vähendamiseks

Suitsuvaba elu- ja töökeskkonna tagamine.

Alternatiivsete tubakatorude reklaami ja turustamise reguleerimine.

Tõenduspõhine ennetus- ja teavitustöö ning spetsialistide koolitamine.

Nikotiinisõltuvuse ravi ja tubakast loobumise nõustamisteenuste arendamine ja laialdasem kättesaadavus.

Salaturu piiramine ja maksupoliitika kujundamine.

Hoiatuspiltide- ja lausete kasutamise karmistamine nikotiini sisaldavate torude pakenditel.

Tubaka- ja nikotiinitarbimise olukorra jälgimine ja kontrollimine.

Rohkem infot WHO poolt välja toodud tõenduspõhiste meetmete kohta: WHO Framework Convention on Tobacco Control. WHO; 2003